

FAKTE BENSEENI KOHTA

Rahvusvaheline vähiuurimiskeskus IARC liigitab asbesti 1. rühma kantserogeeniks, mis tähendab, et selle vähi tekitav mõju on kindlaks tehtud. Benseeni ja vähi vaheline seos ilmneb enamasti leukeemia jm vererakkudega seotud vähivormide kujul. Peamiseks kokkupuuteviisiks on benseeni sisaldava õhu sissehingamine. Samuti võib benseen imenduda naha kaudu, näiteks kokkupuutel bensiiniga, aga kuna vedel benseen aurustub kiiresti, siis ei ole see kokkupuuteviis nii tavaline.

Kus oht esineb

Selle kemikaaliga võivad kokku puutuda benseeni tootva või kasutava tööstuse töötajad. Siia kuuluvad kummitööstus, keemiatehased, jalatsitootjad ja bensiini käitlemisega seotud tegevusalad. Benseeni kasutatakse ka mõnede määrete, värvainete, puhastusvahendite, ravimite ja pestitsiidide tootmisel. Veel võivad töö juures benseeniga kokku puutuda terasetöölised, trükkalid, laboritehnikud, bensiinijaamatöötajad ja tuletõrjujad.

Täiendav info

Benseen on toatemperatuuril värvitu või helekollane vedelik. Õhuga kokku puutudes aurustub see kiiresti. Benseeni kasutatakse eelkõige lahustina keemia- ja farmaatsiatööstuses, lähtematerjali ja vahesaadusena mitmesuguste kemikaalide (sh plast, määrded, kummid, värvained, puhastusvahendid, ravimid ja pestitsiidid) sünteesimisel. Benseeni tekib nii looduslike kui inimtekkeliste protsesside käigus. Tegemist on toornafta ja bensiini (ja seega mootorsõidukite heitgaasi), samuti sigaretisuitsu loodusliku koostisosaga.

Muude looduslike allikate hulka kuuluvad vulkaanilise tegevuse ja metsatulekahjude käigus eralduvad gaasid.

Kuidas sümptomid teid mõjutada võivad

Benseeni suures koguses sissehingamine võib avalduda akuutsete sümptomitena peavalu, pööratustunde, uimasuse ja lihasvärina kujul. Samuti võib see mõõdukalt ärritada silmi ja nahka. Pikaajaline kokkupuude benseeniga kahjustab peamiselt luuüdi ehk luude pehmet siseosa, kus toodetakse uusi vererakke. Selle tagajärjeks võib olla aneemia (punaste vereliblede vähesus), mis võib põhjustada nõrkus- ja väsimustunnet, ning valgete vereliblede vähesust, mis võib alandada keha vastupanuvõimet põletikele, ja erinevaid leukeemiavorme. Ravi vajanud benseenimürgitust kogenud inimestel on tunduvalt suurem leukeemiasse suremise oht. Terviseriske suurendab suitsetamine, sest sigaretisuits on peamine benseeniga kokkupuute allikas.

Kokkupuute ja benseeniga seotud vähi väljakujunemise vaheline peiteaeg varieerub 1 kuni 10 aastani.

Mida saab teha

Et oleks teada, millal tuleks meetmeid rakendada, tuleb kokkupuudet regulaarselt mõõta. Teavitage töötajaid ohtudest ja ennetusmeetmetest.

Parim lahendus kokkupuute ohjamiseks on kõrvaldamine või asendamine, näiteks asendades benseeni mõne muu lahustiga või eraldades benseeniallika ümbritsevast keskkonnast. Kontrollida tuleb asjakohase isikukaitsevarustuse kasutamist.

Viited: *cancer.org, CDC, HSE, IARC*